

ОЦІНКА РЕКРЕАЦІЙНОЇ ПРИДАТНОСТІ ЛАНДШАФТІВ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ "КРЕМЕНЕЦЬКІ ГОРИ"

Розглянуто підходи до оцінки рекреаційної придатності ландшафтів Національного природного парку «Кременецькі гори» у розрізі медико-біологічного, психолого-естетичного і технологічного типів оцінки. Проведено бальну оцінку природно-територіальних комплексів парку за 12 показниками об'єднаних у три групи: Естетичним медико-біологічним та технологічним типами оцінки (максимальна сума балів - 36). Визначено що найбільш привабливими ландшафтами з точки зору рекреаційної діяльності є горбогірні ландшафти вершин Кременецьких гір та прилеглі до горбогірних територій івнинні ландшафти заплав, надзаплавних терас, рівнин особливо з боку Малого Полісся.

Ключові слова: Кременецькі гори, рекреаційна придатність, бальна оцінка, ландшафт.

Формулювання цілей статті. Рекреаційне природокористування розглядають сьогодні як один із природоошадливих, невиснажливих для природних комплексів видів природокористування. У поєднанні із заповідним природокористуванням ці два види складають противагу традиційним видам природокористування (земле-, водо-, лісо-, надкористування тощо), і за своєю сутністю вони є природозберігаючими. Їм відводиться особлива екобалансуєча роль в умовах сталого розвитку. Інтенсивне формування інтегрованих заповідно-рекреаційних об'єктів впродовж останнього десятиліття: транскордонних біосферних резерватів, національних природних та регіональних ландшафтних парків передбачає їх всебічне вивчення на предмет оцінки їх рекреаційної придатності, потенціалу, наявних сукупних рекреаційних ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В рекреаційній географії, раціональному природокористуванні сформувалася низка наукових підходів, щодо вивчення рекреаційної придатності природних територіальних комплексів, оскільки саме вони забезпечують повноцінний відпочинок і оздоровлення населення.

Загальний аналіз оцінки ландшафтних рекреаційних ресурсів Поділля висвітлений у монографії Г.І. Денисика і В.М. Воловика "Рекреаційні ландшафти Поділля" у 2009 році. Питанням розвитку екологічного туризму в

межах Шацького та "Припять-Стохід" національних природних парків було присвячено дисертаційне дослідження О.В. Міщенко "Конструктивно-географічне обґрунтування розвитку екологічного туризму в національних природних парках" у 2012 році. У 2013 році В.В. Худоба захистив дисертацію за темою "Конструктивно-географічні засади оптимізації функціонування регіональних ландшафтних парків Західного Волино-Поділля". У цьому ж році А.І. Яворським в дисертаційному дослідженні "Конструктивно-географічні засади організації території (на прикладі Карпатського національного природного парку)" виявлено залежність між станом антропогенного навантаження, видами навантажень та ландшафтною організацією території парку.

Дану публікацію варто розглядати як продовження тематики оцінки рекреаційного потенціалу і рекреаційних ресурсів реалізованої у наукових працях з 2010 по 2016 роки [6,7,8,9].

Метою роботи є відпрацювання методики оцінки рекреаційної привабливості природних територіальних комплексів в межах національного природного парку "Кременецькі гори".

Виклад основного матеріалу. Національний природний парк "Кременецькі гори" розташований в межах Кременецького та Шумського районів на півночі Тернопільської області загальною площею 6951,2 га (табл. 1).

Таблиця 1.

Земельні угіддя, що увійшли до складу НПП "Кременецькі гори" в розрізі адміністративних одиниць

Сільські, міські, селищні ради	Рілля	Пасовища	Сіножаті	Сади	Лісові землі	Забудовані землі	Кам'янисті місця, яри	Разом
Кременецький район								
Дунаївська	2,7	4,9	-	1,5	408,1	0,4	-	417,6
Великомлинівецька	1,8	-	1,2	0,2	450,7	0,7	1,4	456,0
Жолобівська	-	-	-	-	233	-	-	233
Колосівська	-	1,0	-	-	161,5	1,0	3,9	167,4
Великобережецька	4,7	-	-	-	114,3	-	-	119,0

Чугалівська	2,0	-	0,8	-	666,2	-	-	669,0
Білокриницька	9,6	-	3,2	-	703,7	2,1	-	718,6
Кременецька	-	-	-	-	80,8	0,2	3,0	84,0
Район в цілому	20,8	5,9	5,2	1,7	2813,8	4,4	8,3	2864,6
Шумський район								
Стіжоцька*	68,9	12,5	30,8	-	2108,2	14,9	11,9	2249,6
Тилівська	9,7	-	5,9	3,1	1351,7	1,5	1,1	1373,0
Угорська	7,7	-	6,2	-	449,7	-	0,4	464,0
Район в цілому	86,3	12,5	42,9	3,1	3909,6	16,4	13,4	4086,6
НПП в цілому	107,1	18,4	48,1	4,8	6723,4	20,8	21,7	6951,2

* в межах Стіжоцької с/р розташоване болото площею 2,1 га та ставок площею 0,3 га.

Аналіз таблиці 1 показав що 96,7% території національного природного парку "Кременецькі гори" займають ліси, що свідчить про високий потенціал екологічних та середовищезберігаючих функцій. Однак це свідчить про своєрідність рекреаційного використання території. Більшість території НПП є придатною для пішохідного, кінного прогулянкового туризму, є перспективи розвитку велосипедних, мотоциклетних, автомобільних горбогірних трас через значне розчленування місцевості. Тут особливо розвинутим є екскурсійний туризм, який базується на унікальних історико-культурних пам'ятках м. Кременця і його околиць.

Згідно з функціональним зонуванням територія парку поділена на 4 основні функціональні зони: заповідну, на площі 1315,8 га (18,9% що є близьким до оптимальних показників), до складу якої входять колишня філія ПЗ «Медобори», 4 заказники та 9 пам'яток природи. Зона стаціонарної рекреації приурочена до периферії парку і тягнеться до інфраструктури м. Кременець. Її площа становить 20,6 га (0,3%). Значна частка парку зайнята зоною регульованої рекреації – 2561,0 га (36,8%). Господарська зона парку займає 3053,8 га (44,0%) і представлена експлуатаційними лісами. Зонування демонструє відносну просторову збалансованість основних функціональних зон, хоча варто зазначити високу частку господарської зони і нижчу за рекомендовану частку зони регульованої рекреації.

У схемі фізико-географічного районування України НПП "Кременецькі гори" представлені Середньоподільською височинно-областю зони широколистяних лісів та частково областю Малевого Полісся зони мішаних лісів.

Кременецький горбогірний лісовий район займає центральні частини Кременецького та Шумського адміністративних районів і являє собою глибоко розчленований край Подільського плато між річками Іквою та Вілією. Південна межа його проходить по долинах верхів'їв названих річок.

В Кременецькому районі домінують місцевості:

- уступу Поділля з урочищами балок та ерозійних останців із сильно змитими, здебільшого, сірими лісовими ґрунтами;
- підніжжя уступу з урочищами лесових конусів виносу, крейдових пагорбів та заболочених знижень між ними;
- хвилястих рівнин, вкритих чорноземами та їх еродованими відмінами;
- річкових долин, замулених делювіальними відкладами.

Природно-територіальні комплекси парку представлені 65 видами які для зручності об'єднані у 17 груп (у дужках вказано номери на картосхемах 1,2):

- горбогір'я складені щільними карбонатними породами (1-5);
- горбогір'я складені щільними карбонатними породами, що перекриті лесоподібними суглинками (6-10);
- горбогір'я складені неогеновими пісками та пісковиками, що перекриті лесоподібними суглинками (11);
- рівнини складені щільними карбонатними породами (12-13);
- рівнини складені щільними карбонатними породами, що перекриті воднольодовиковими породами (14);
- надзаплавними терасами (15-17);
- заплавами (18-20);
- схили складені крейдовими мергелями та вапняками (21-28);
- схили складені крейдовими мергелями та вапняками, що перекриті лесоподібними суглинками (29-38);
- схили складені крейдовими мергелями та вапняками, що перекриті неогеновими пісками та пісковиками (39-42);
- водозбірні зниження при вершинах ерозійних форм (43-45);
- підніжжя схилів та делювіальні шлейфи (46-50);
- улоговини (51-56);
- яри (57-60);

- балки (61-63);
- западини (64);

- діюноподібні підвищення (65).

Рис. 1. Ландшафтна схема південно-західної частини НПП "Кременецькі гори" (за Л.Ю.Сорокіною, Л.О.Липкою).

Рис. 2. Ландшафтна схема північно-східної частини НПП "Кременецькі гори" (за Л.Ю.Сорокіною, Л.О.Липкою).

У рекреаційній географії традиційно застосовують, в основному три типи оцінки рекреаційних ресурсів: медико-біологічний, психолого-естетичний і технологічний.

Медико-біологічний тип включає в себе оцінку кліматичних, бальнеологічних, бальнеогрязевих, рослинних (фітолікувальних) рекреаційних ресурсів з точки зору їх впливу на здоров'я рекреантів. Для території НПП "Кременецькі гори" оцінка кліматичних ресурсів проводилась за наступними критеріями: *кількістю днів сприятливих для рекреації* (літом більше 70% – сприятливі умови, зимою від 20 до 50% – несприятливі умови для рекреантів); *тривалості сонячного сяяння за рік* (менше 1800 год. – несприятливі (1 бал), 1850-1900 год. – обмежено сприятливі (2 бали), більше 1900 год. – сприятливі (3 бали)); *середньої багаторічної швидкості вітру* (менше 3,0 м/сек – сприятливі (3 бали), 3,0-4,0 м/сек – обмежено сприятливі (2 бали), більше 4,0 м/сек – несприятливі (1 бал)). Родовищ мінеральних вод та лікувальних грязей на території НПП не виявлено, тому цей показник був прийнятий за 0 балів для всього парку. Наявність хвойних лісів в парку підвищує його загальні медико-біологічні показники, через

сприятливий фітонцидний вплив деревостанів на якість навколишнього середовища та організм людини (табл. 3.) Враховувались також мікрокліматичні показники окремих місцевостей.

Психолого-естетичний тип передбачає оцінку емоційного впливу окремих компонентів природного ландшафту на людину. Методика цієї оцінки ускладнена необхідністю визначення емоційної реакції людини на певний природний комплекс.

Використовуючи методику Є.Ю.Колбовського науковці Г.О.Мотошин, Л.М.Вдовюк [3] розробили схему естетичної оцінки ландшафтів для рекреаційного використання. В системі оцінки естетичних властивостей ландшафтів використано ряд критеріїв: контрастність ландшафтів, оцінку кольорової гамми на основі її психофізичного впливу на органи сприйняття; глибину і різноманітність візуальних перспектив; наявність водних об'єктів в ландшафтній структурі, їх кількість і якість; лісистість території; ступінь антропогенної трансформації ландшафтів; наявність в ландшафтах культурних і природних пам'яток (табл. 2).

Таблиця 2.

Шкала оцінки пейзажно-естетичної цінності ландшафтів [3]

№ з/п	Оціночні показники естетичної привабливості ландшафтів		Бал
1	Контрастність ландшафтів – різноманітність структурно різнорідних комплексів (СРК)	Весь пейзажний вид складається з 1-2 СРК	1
		В пейзажі наявні від 2 до 4 СРК при перевазі 1-2	2
		Пейзаж включає більше 4 СРК з переважанням 3-4	3
		Однакова питома вага площ більше 5 СРК	2
2	Кольорова гама пейзажу	Чорний, темно-сірий	0
		Світло-сірий, коричневий	1
		Голубий, зелений	2
		Голубий, зелений с контрастними кольорами - жовтим, білим, червоним тощо	3
3	Глибина перспективи	Фронтальна	1
		Об'ємна	2
		Глибинно-просторова	3
4	Наявність водних об'єктів в ландшафтній структурі, їх якість і кількість	Відсутні	0
		Озера (чисті/забруднені)	1/-1
		Річки (чисті/забруднені)	1/-1
5	Лісистість, %	0	0
		1-15	1
		16-30	2
		30-60	3
		61-85	2
		більше 85	1
6	Ступінь антропогенної трансформації природних ландшафтів	Умовно незмінний ландшафт	3
		Істинно культурний ландшафт	2
		Мало змінений ландшафт	1
		Порушений ландшафт	-3
7	Наявність в ландшафтах символічних об'єктів	Відсутні	0
		Присутні	1

Для ранжування ландшафто-пейзажних

комплексів за естетичною цінністю Г.О.Мото-

шиною, Л.М. Вдовюк були розроблені оціночні шкали для кожного з вибраних критеріїв. За цими шкалами отриманні значення переводяться в оціночні категорії (бали). Сумарна оцінка ландшафту в цілому виводиться через сукупність окремих.

Технологічний тип оцінки розглядає оцінку водних, пляжних і земельних рекреаційних ресурсів. З одного боку оцінюється придатність тих чи інших комплексів для видів рекреаційних занять, з іншого – можливість інженерно-будівельного використання території.

Проведена бальна оцінка ландшафтів за їх придатністю до різноманітних видів рекреаційних занять (непридатні для жодного виду – 0 балів, придатні для 1-2 видів – 1 бал, до 3-4 видів – 2 бали, придатні для 5 і більше видів

рекреаційних занять – 3 бали). Були обрані наступні види рекреаційних занять: лікувально-курортна рекреація, прогулянкова рекреація, спортивна рекреація, пізнавальна рекреація, рекреація пов'язана з полюванням, рибальством і збиранням дарів природи.

На матеріалах НПП "Кременецькі гори" проведено оцінку ландшафтів за їх сприятливістю до рекреаційної діяльності за методикою Л.П.Царика, Г.В.Чернюк [7]. Базовою основою для оцінки рекреаційної придатності території стала ландшафтна картосхема, оскільки у даному випадку об'єктами оцінки виступають природні територіальні комплекси.

Проведена сумарна бальна оцінка ландшафтів за дванадцятьма критеріями НПП "Кременецькі гори" зведена у таблицю №3.

Таблиця 3.

Ступінь сприятливості ландшафтних комплексів для рекреації

№ на карті	Естетичний тип оцінки (20 балів)								Медико-біологічний тип оцінки (8 балів)				Технологічна оцінка (6 балів)			Загальна сума балів (максимально 34 бали)
	Контрастність (3)	Кольорова гамма (3)	Глибина перспективи (3)	Наявність водойм (2)	Лісистість (3)	Трансформованість ланд. (від 3 до -3)	Наявність цікавих об'єктів (1)	Сумма балів (20)	Час сонячного сяяння (3)	Середня багаторічна ш-ть вітру (3)	Оцінка фітотонічних ресурсів (2)	Сумма балів (8)	Придатність компл. для рекреації (3)	Можливість інжен.-будів. використання (3)	Сумма балів (6)	
1-5	3	3	3	0	1	2	1	13	3	1	2	6	3	2	5	24
6-10	3	2	3	0	1	3	1	13	3	1	2	6	3	2	5	24
11	3	2	3	0	1	3	1	13	3	1	2	6	3	2	5	24
12-13	3	3	3	0	2	-2	0	9	3	2	1	6	1	3	4	19
14	3	3	3	0	2	-2	0	9	3	2	1	6	1	3	4	19
15-17	3	3	3	0	1	-3	0	7	3	2	1	6	1	3	4	17
18-20	3	3	3	1	1	-3	0	8	3	2	1	6	1	3	4	18
21-28	2	2	2	0	1	0	0	7	2	1	2	5	2	1	3	13
29-38	2	2	2	0	1	0	0	7	2	1	2	5	2	1	3	13
39-42	2	2	2	0	1	0	0	7	2	1	2	5	2	1	3	13
43-45	1	2	1	0	1	3	1	9	2	1	2	5	3	1	3	17
46-50	2	2	2	0	1	0	0	7	2	2	1	5	2	2	4	16
51-56	2	2	1	0	1	1	0	7	2	3	1	6	2	1	3	16
57-60	3	2	1	0	1	2	0	9	1	3	2	6	1	1	2	17
61-63	3	2	1	0	1	2	0	9	1	3	2	6	1	1	2	17
64	2	2	1	0	1	2	0	8	2	3	2	7	2	1	3	18
65	2	2	2	0	1	2	0	9	2	1	2	5	2	2	4	18

Аналіз оціночних результатів таблиці № 3 показав, що територія НПП "Кременецькі гори" має відносно високу сприятливість ландшафтних комплексів для рекреації. Горбогірні комплекси отримали загальну оцінку 24 бали з 34. Дещо нижчою є оцінка рівнинних територій, надзаплавних терас, заплав, улоговин, ярів балок (16-19 балів). І, найнижчу оцінку отримали схилі місцевості (13 балів).

Аналізуючи картосхему ландшафтних комплексів автори прийшли до висновку, що понад 70% території НПП "Кременецькі гори" в цілому є сприятливими для розвитку рекреаційної діяльності. Обмежуючим фактором для розвитку стаціонарної рекреації є горбогірний характер місцевості, що ускладнює інженерно-

технічне освоєння території, також слід згадати відсутність в межах парку великих водойм для розвитку водних видів відпочинку.

Висновки. Близько 70% ландшафтів НПП "Кременецькі гори" мають середній і високий рекреаційний потенціал ландшафтних ресурсів (від 67 до 50% оціночної шкали), що свідчить про високу рекреаційну придатність малопорушених лісових ландшафтів парку. Визначено що найбільш привабливими ландшафтами з точки зору рекреаційної діяльності є горбогірні ландшафти вершин Кременецьких гір та прилеглі до горбогірних територій рівнинні ландшафти заплав, надзаплавних терас, рівнин особливо з боку Малеого Полісся.

Література:

1. Безруков Ю.Ф. Рекреационные ресурсы и курортология / Ю.Ф.Безруков. Учебное пособие. – Симферополь, 1998. – С. 47-62.
2. Дирин Д.А. Оценка пейзажно-эстетической привлекательности ландшафтов: методологический обзор / Д.А.Дирин // Известия Алтайского государственного университета, 2010, №3. – С. 120-124.
3. Мотошина А.А. Оценка эстетических свойств ландшафтов Тобольского района Тюменской области в рекреационных целях / А.А.Мотошина, Л.Н.Вдовюк // "Географический вестник" Пермского университета. – Пермь: 2012. – №4 (23). – С. 10-20.
4. Николаев В.А. Эстетическое восприятие ландшафта / В.А.Николаев // Вестник Моск. ун-та. – Серия 5, География, 1999, №6. – С. 10-15.
5. Фролова М. Ю. Оценка эстетических достоинств природных ландшафтов / М.Ю.Фролова // Вестник Моск. ун-та. – Серия 5. География. 1994. №2. – С. 30-33.
6. Царик Л.П. Природні рекреаційні ресурси: методи оцінки й аналізу / Л.П.Царик, Г.В.Чернюк. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. – 188 с.
7. Царик П.Л. Оценка рекреационной пригодности ландшафтов национального природного парка "Малое Полесье" / П.Л. Царик, Л.П.Царик, С.Р.Новицкая // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. Журнал научных публикаций – Москва: Литера, 2014. – №04 (63) апрель 2014. Часть 2. – С. 14-20.
8. Царик П.Л. Регіональний ландшафтний парк "Загребелля" в системі рекреаційного і заповідного природокористування // П.Л.Царик, Л.П.Царик. – Тернопіль: редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2013. – 186с.
9. Чернюк Г.В. Кліматичні ресурси Поділля / Г.В.Чернюк, П.Л.Царик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія. №1. – Тернопіль: ТНПУ, 2008. – С.53-65.

References:

1. Bezrukov Yu.F. Rekreatsionnye resursy y kurortolohyya / Yu.F.Bezrukov. Uchebnoe posobyie. – Symferopol', 1998. – S. 47-62.
2. Dyryn D.A. Otsenka peyzazhno-estetycheskoy pryvlekatel'nosti landshaftov: metodolohycheskyy obzor / D.A.Dyryn // Yzvestyya Altayskoho hosudarstvennoho unyversyteta, 2010, #3. – S. 120-124.
3. Motoshyna A.A. Otsenka estetycheskykh svoystv landshaftov Tobol'skoho rayona Tyumenskooy oblasti v rekreatsionnykh tselyakh / A.A.Motoshyna, L.N.Vdovyuk // "Neohrafycheskyy vestnyk" Permskoho unyversyteta. – Perm': 2012. – #4 (23). – S. 10-20.
4. Nykolaev V.A. Estetycheskoe vospryyatyie landshafta / V.A.Nykolaev // Vestnyk Mosk. un-ta. – Seryya 5, Neohrafyya, 1999, #6. – S. 10-15.
5. Frolova M. Yu. Otsenka Estetycheskykh dostoynstv pryrodnykh landshaftov / M.Yu.Frolova // Vestnyk Mosk. un-ta. – Seryya 5. Neohrafyya. 1994. #2. – S. 30-33.
6. Tsaryk L.P. Pryrodni rekreatsiyni resursy: metody otsinky y analizu / L.P.Tsaryk, H.V.Chernyuk. – Ternopil': Pidruchnyky i posibnyky, 2001. – 188 s.
7. Tsaryk P.L. Otsenka rekreatsionnoy pryhodnosti landshaftov natsyonal'noho pryrodnoho parka "Maloe Poles'e" / P.L. Tsaryk, L.P.Tsaryk, S.R.Novytskaya // Aktual'nye problemy humanyтарnykh y estestvennykh nauk. Zhurnal nauchnykh publykatsyy – Moskva: Lytera, 2014. – #04 (63) aprel' 2014. Chast' 2. – S. 14-20.
8. Tsaryk P.L. Rehional'nyy landshaftnyy park "Zahrebellya" v systemi rekreatsiynoho i zapovidnoho pryrodokorystuvannya // P.L.Tsaryk, L.P.Tsaryk. – Ternopil': redaktsiyno-vydavnychyy viddil TNPU, 2013. – 186s.
9. Chernyuk H.V. Klimatychni resursy Podillya / H.V.Chernyuk, P.L.Tsaryk // Naukovi zapysky Ternopil's'koho natsional'noho pedahohichnoho unyversytetu imeni Volodymyra Hnatyuka. Seriya: Neohrafyya. #1. – Ternopil': TNPU, 2008. – S.53-65.

Аннотация:

Петр Царик. ОЦЕНКА РЕКРЕАЦИОННОЙ ПРИГОДНОСТИ ЛАНДШАФТОВ НАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКА КРЕМЕНЕЦКИЕ ГОРЫ.

Рассмотрены подходы к оценке рекреационной пригодности ландшафтов Национального природного парка «Кременецкие горы» в разрезе медико-биологического, психолого-эстетического и технологического типов оценки. Проведено бальную оценку природно-территориальных комплексов парка за 12 показателям

объединенных в три группы: эстетическим, медико-биологическим и технологическим типами оценки (максимальная сумма баллов – 36). Определены наиболее привлекательные ландшафты с точки зрения рекреационной деятельности которыми являются гористые ландшафты вершин Кременецких гор и прилегающие к ним территорий равнинных ландшафтов пойм, надпойменных террас, равнин особенно со стороны Малого Полесья.

Ключевые слова: Кременецкие горы, рекреационная пригодность, балльная оценка, ландшафт.

Abstract:

Tsaryk Petro. EVALUATION OF RECREATIONAL EFFICIENCY OF LANDSCAPES OF NATIONAL NATURAL PARK KREMENETSKY MOUNTAINS.

Approaches to the estimation of the recreational suitability of the landscapes of the National Nature Park "Kremenets Mountains" are considered in the context of the medical-biological, psychological-aesthetic and technological types of assessment.

Recreational nature considered today as one of environmental reserve, natural systems for sustainable environmental management types. Combined with environmental reserve these two types of contrast to make traditional forms of nature (land-, water, forest technology, mineral resources, etc.) and by their nature they are environmentally. They play a special role ecological balance in terms of sustainable development. Intense formation of the integrated preserves and recreational facilities in the last decade: transboundary biosphere reserves, national nature parks and regional landscape it provides comprehensive study concerning assessment of the recreational suitability, capacity, total available recreational resources.

A scoring of the park's natural-territorial complexes was carried out for 12 indicators combined into three groups: Aesthetic, medical-biological and technological types of assessment (maximum score is 36). The most attractive landscapes from the point of view of recreational activity are the humpback landscapes of the peaks of the Kremenets Mountains and the landscapes of the floodplain, above-floodplain terraces, plains especially on the part of the Maloe Polissya, adjacent to the mountainous areas of the ivininni.

About 70% of the landscape NPP "Kremenets Mountains" have medium and high recreational potential of the landscape resources (from 67 to 50% of the estimated scale), indicating a high recreational suitability not reformed forest landscape park. Determined that the most attractive landscapes in terms of recreational activities are mounting landscapes Kremenets tops of the mountains and surrounding areas plains landscape floodplains, terraces, especially from the plains of the Male Polissya.

Key words: Kremenets mountains, recreational fitness, score, landscape.

Надійшла 10.04.2017р.

УДК 911.5(477.84)

Світлана НОВИЦЬКА

ВРАХУВАННЯ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ВОДИ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ВОДНИХ РЕСУРСІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ В РЕКРЕАЦІЙНІЙ ГАЛУЗІ

Розглянуто сутність водних рекреаційних ресурсів і їх значення в розвитку рекреаційної галузі регіону. Здійснено кількісний і якісний аналіз водних рекреаційних ресурсів території, проведено оцінку водно-ресурсної забезпеченості процесів рекреаційного природокористування, виявлено і оцінено чинники, що лімітують використання водних ресурсів для потреб рекреаційної галузі території Тернопільської області. На основі аналізу наявних водних ресурсів і екологічної оцінки їх якісного стану запропоновано виділити в межах Тернопільської області три водно-рекреаційні райони.

Ключові слова: якість води, екологічна оцінка, водні рекреаційні ресурси, Тернопільська область.

Постановка завдання. Водні ресурси є надзвичайно важливою невід'ємною складовою природних рекреаційних ресурсів території. Яскравим підтвердженням цього є дані соціологічних досліджень, які свідчать, що відпочинку біля води надають перевагу до 65% населення. А важливим лімітуючим чинником використання поверхневих вод для рекреаційних потреб є їх якісний стан, що залежить в основному від тих забруднюючих речовин, що потрапляють у воду з господарського сектора. Тому, вирішення проблеми їх раціонального використання, відтворення і охорони є одним з найбільш важливих завдань. Для його вирішення потрібне всебічне вивчення наявних

рекреаційних водних ресурсів, їх кількісних і якісних характеристик, розміщення по території, приуроченість до рекреаційних комплексів.

Аналіз останніх публікацій. Актуальні проблеми аналізу і оцінки рекреаційних ресурсів вод привертала увагу багатьох вітчизняних та закордонних науковців: Фоменко Н.В., Масляка П.О., Любіцевої О.О., Гуляєва В.Г., Мідлтона В., Кабушкіна М.І., Закорчовної Н.Б., Біржакова М.Б., Паламарчука М.М., Тутковського П. В праці Царика Л.П. і Чернюк Г.В. (2002) автори в розрізі покомпонентної оцінки аналізують рекреаційні ресурси поверхневих і підземних вод, гідрологічні заказники і пам'ятки природи Тернопільської